

המאיר לארץ

ניצוצי אור המאירים ומלהיבים לב האדם אל השי"ת מלוקט מהספה"ק 'אור לשמים' מאיש אלקים אספקלריא המאירה' הרה"ק רבי מאיר הלוי מאפטא זי"ע

גאולה

השלם בקיום התורה זוכה לביטול הדינים ומי שאינו שלם זוכה על כל פנים להמתקות

ושמתי פדות בין עמי ובין עמך וכו' (ת, ט).

...כי החילוק הוא בין פדיון ובין גאולה, כי גאולה הוא ביטול דינים, ופדיון הוא רק המתקות הדינים. והנה הרצון של האדם מחויב להיות לקבל על עצמו שלא יחסר אפילו נקודה אחת מהתורה, ומי שאינו כן נקרא 'בין עמי ובין עמך', שהוא עמי במקצת אבל לא משלם.

וזה פירוש הכתוב 'ושמתי בין עמי וכו', דהיינו בעת שיהיה גאולה לישראל ונתבטלו הדינים, ולאותם שהם 'בין עמי ובין עמך', הגם שלא ישיגו גאולה שלימה כי עדיין לא נתקנו, אף על פי כן יהיה להם פדות, למחר יהיה האות הזה, ויש מחר שהוא לאחר זמן (מכילתא פ' בא סי' יח), דהיינו שאחר כך יהיה להם גאולה שלימה.

(פר' וארא)

מדרגות

אין לחפש אחר מדרגות גבוהות שאינם לפי כוחו אלא עיקר הדרך לילך ממדרגה למדרגה

לא תאספון לתת תבן לעם (ה, ז).

נראה לפרש כי האדם הרוצה לילך בדרכי אמת בדרכי השם יתברך, אסור לו לחפוש ולחקור אחר חכמות גדולות ומועצות, ואין מהצורך לעשות פעולה יותר מכחו, כי אם אשר חננה ה', וזה היה סיבת שבירת הכלים [שנשברו בתחילת בריאת העולם], מחמת שלא היו יכולים לסבול ריבוי האור עליון (ראה ע"ח ש' הכללים פ"א).

וזה פירוש הכתוב 'לא תאספון לתת תבן לעם' - פירוש שלא לחפוש אחר תבונה יתירה יותר ממדריגתו, 'ללבון לבנים' - פירוש הגם שכוונתו הוא לשמים ללבן ולזכר עצמו, אף על פי כן אסור לו לעשות יותר מכחו, 'כתמול שלשום' - רומז על דורות הראשונים, רק 'הם ילכו' - ועיקר הדרך הנכון הוא לילך בהדרגה ממדרגה למדרגה כפי כחו.

צדיקים

דרך הצדיק הולכים כל ההשפעות לבני ישראל ובעת שהצדיק טרוד הקב"ה בעצמו משפיע עלינו וירא אלקים את בני ישראל וידע אלקים (ב, כה).

יש לפרש על דרך ששמעתי ממורי הגאון מורנו הרב העשיל זצללה"ה הפסוק (שמות לב, יח-יט) 'הראני נא את כבודך'. [ויאמר אני אעביר כל טובי

ניצוצי אור

על פניך וקראתי בשם ה' לפניך וחנותי את אשר אחון ורחמתי את אשר ארחם], כי ביקש משה הדבר לטובתן של ישראל, שיהיה הכח והאומץ בידו שיוכל להטיב להם.

והשיבו השם יתברך (שם, יט) 'אני אעביר' לשון הכרזה, כמו 'ויעבירו קול במחנה' (שם לו, ו), רצונו לומר אכריז שכל טוב על פניך, שדרך הצדיק ילכו

שובבי"ם

ימי השובבי"ם - עת רצון לעורר עצמו בתשובה ויקם מלך חדש על מצרים אשר לא ידע את יוסף (א, ח). הנה מבואר על פי מאמר הקדמונים ז"ל (שער תיקוני עוונות פ"ד) על פסוק (ירמיה ג' ד') 'שובו בנים שובבים', דהיינו שמות וארא וכו' [בא בשלח יתרו משפטם], ובעת הזאת הוא עת רצון לעורר עצמו בתשובה.

ושורש התשובה סוד אהי"ה, דהיינו לסור מרע ולקבל על עצמו מכאן והלאה אהיה טוב, וכשרואה השי"ת רצונו הטוב כביכול מראה לו פנים מאירות גם כן מבחינת אהי"ה, דהיינו אהיה לך לאלקים...

וזה פירוש 'ויקם מלך חדש' [חדש'] בגימטריא קס"א קנ"א [שהם מילויי שם אהי"ה], דהיינו מי שמחדש עצמו בכל יום בתשובה כנ"ל... ואדם המעורר עצמו בכל יום כנ"ל הוא נקרא 'מלך חדש'. וזה פירוש הכתוב 'ויקם' - תהיה לך [למי שהוא בבחינת 'מלך חדש'] תקומה וממשלה, 'על מצרים' הם מצערי השכינה... הצדיק הנקרא מלך חדש כנ"ל יהיה לו כח וממשלה על מצרים וכל אשר יעשה יצליח.

כל השפעות וכל ישועות ישראל בכלל ופרט, רק 'וחנותי את אשר אחון', כי גם הצדיק הוא בן אדם ולא יוכל להשגיח על העולמות בכל עת בלי הפסק, כי לפעמים צריך לישן ולפעמים מוטרד בענין אחר, והשאיר השם יתברך כביכול לעצמו אשר שינה אין לפניו ולא יטרודוהו טרוד שהוא יתברך יחון לאיש אשר יטיב לפניו.

וזה פירוש 'וירא אלקים את בני ישראל', רוצה לומר לעזרם ולהושיעם, בעת אשר 'ידע אלקים', כי 'ידע' הוא לשון שינה [מושאל מ'ידע אדם' שהוא ענין שכיבה], ו'אלקים' כינוי ל'צדיק מושל ביראת אלקים' (שמואל ב-ב, ג), וגם אז יצמיח השם יתברך לבדו ישועת ישראל וגאולתם ממצוקותיהם בכלל ובפרט, אמן כן יהי רצון.

צדקה

ע"י מצות צדקה נעשה הארה על פני בני ישראל ומהארת פנים זו קצו המצריים

ויאמר אל עמו הנה עם בני ישראל רב ועצום ממנו (א, ט). ועוד פסוק (א, יא) וישימו עליו שרי מיסים למען ענותו וכו'. ועוד פסוק (א, יב) וכאשר יענו אותו כן ירבה וכן יפרוץ ויקצו מפני בני ישראל.

נראה לפרש דאיתא בכתבי האר"י זללה"ה (ספר הליקוטים תהלים קיב) שמכל המצות שאדם עושה יש לו הארה ניכרת על פניו, וביותר ממצות צדקה שיש לו הארת קרן על פניו נשרשת... [כאן מאריך רבינו לבאר סוד מצות צדקה, שהוא להמשיך מבחינת אין שהיא ספירת הכתר אל העני שהוא בבחינת מלכות, ראה בפנים הספר].

וזה שאמר פרעה 'הנה עם בני ישראל רב', [רב] בגימטריא ע"ב ק"ל, דהיינו שהם חיש קל [וזרזים] לעשות צדקה ומעשים טובים, ו'עב' רומז לחסדים כידוע [שמרמוז על שם ע"ב שהוא שורש החסדים (ראה פע"ח שער קרי"ש שעל המיטה פ"ז)], והו' הנה עם בני ישראל רב' - 'עב קל' - שבני ישראל הם קלים וזרזים לעשות חסדים. ועל ידי זה 'ועלה מן הארץ' - [שיצאו בני ישראל מגלות מצרים] כי גדולה צדקה שמקרבת את הגאולה (בבא בתרא ג, א).

וזה שנאמר 'וישימו עליו שרי מיסים למען ענותו' - שיענו [- שיהיו עניים] ח"ו שלא יוכלו ליתן צדקה, אבל הופר עצתו 'וכאשר יענו אותו כן ירבה וכן יפרוץ', שבני ישראל התחזקו במצות ובמעשים טובים, 'ויקצו מפני בני ישראל' - ממה שהיה לישראל הארת פנים על ידי נתינת הצדקה, שדבר זה מגיע עד הקוצו של יו"ד שנקרא אין [היינו ש'ויקוצו' מרמז מצד אחד על נתינת צדקה שמרמז בקוצו של יו"ד שבשם הו"ה שהוא ספירת כתר (כמו שמבאר בפנים הספר), ומצד שני מרמז על הקוצים למצרים]. מזה היה למצרים סיגים וקוצים, ולזה ניחא דכתיב 'מפני בני ישראל', דלכאורה הווה ליה למימר 'מבני ישראל', ולדברינו ניחא וכנ"ל [היינו לא מבני ישראל עצמם, אלא 'מפני' ההארה שעל פניהם נעשו להם קוצים].

שפלות

מי שמרגיש שפלות בעצמו ושהוא רחוק מדביקות הרי זה סימן שהקב"ה מוליכו אל הדבקות האמיתית וילך איש מבית לוי ויחך את בת לוי (שמות ב, א).

נראה לפרש כי האדם ההולך בדרך אמת והיושר נדמה לו לאפל וחושך בעיני עצמו, והנה האיש הזה מורא לא יעלה על ראשו, כי אם הדבר

(המשך בעמוד ב')

וראך ושמח בלבך (שמות ד, יד)

ברשי": "לא כשאתה סבור שיהא מקפיד עליך שאתה עולה לגדולה". בשבוע בו אנו לומדים מגדולת אהרן הכהן שהיה אחיו הגדול של משה רבינו ע"ה ולא הקפיד עליו שעלה לגדולה, אלא אדרבה שמח בו, מה נאה להביא מקצת תולדותיו של אותו צדיק וקדוש אחיו הגדול של רבינו הרה"ק ר' **מרדכי מסטאשוב** ז"ע, מגדולי תלמידי הרה"ק הרבי ר' **אלימלך מליזענסק והרבי מלובלין** ז"ע, שהיה גם רבו הראשון של אחיו רבינו בתורת הנגלה, וקשרי ידידות מופלגים נקשרו ביניהם כמסופר. (מקורות: קובץ נחלת צבי טו, ספר גדולת מרדכי, הקדמה לספר עין לשמים. יציין שלא ידוע מתי היר"ד דיליה).

הרה"ק רבי **מרדכי מסטאשוב** ז"ע היה צדיק מפורסם בדורו, והיה נחשב להיושבים ראשונה במלכות אצל מורו ורבו הרה"ק מלובלין, והרבי אמר עליו שבחים גדולים ונוראים כמעט יותר מעל כל תלמידיו, בספר 'גדולת מרדכי' מובאים ענינים נפלאים מגדולתו וקדושתו, ושם נאמר שהסתופף בצל הרה"ק הרבי ר' אלימלך מליזענסק והיה מגדולי התלמידים שם, וגם שהרה"ק מלובלין שלח את בתו העקרה אליו שיתפלל בעדה, ואכן נושעה ע"י תפלתו.

כאשר חלה החוזה מלובלין שלח אליו מכתב עם קוויטל כתובה בכתב ידו הק' ובה כתוב: **"נא להזכירני בתפילתך הזכה, כי אם אתה מתעקש בתפילתך אינך זז עד שהנך נענה. יעקב יצחק בן מאטיל"** (המכתב היה בגנוז כתביו של בנו של הרה"ק רבי מרדכי - רבי בעריש אב"ק בקאמינסק). רבי מרדכי הוא שהעתיק ספר "זאת זכרון" של החוזה מלובלין בעצם ידו. ובהסכמות צדיקי הדור שבאו על החתום בספר הם מעידים, שהספר הוא בהעתק כתב ידו של **"הרב הקרוש רבינו מרדכי מסטובניץ וסטאשוב"**.

החוזה קראו בשם 'מרא דכיא' ואף הרשה לו לילך ולעמוד ולשבת כרצונו בכל צד ופינה, בעוד שהיה מקפיד על כך ביחס לשאר תלמידיו, ואף אמר לו פעם אחת **"אני נותן לך בזה כמה מאות חסידיים לנהל עדה כי הנשמות כבר מחכים עליך"**. מהרה"ק רבי מרדכי היה חיבור גדול על התורה על דרך הקבלה והחסידיות ונקרא בשם "מרא דכיא", ונאבד. הצדיקים הנודעים בפולין היו מזכירים את שם הרה"ק רבי מרדכי ברטט כבוד וסיפרו תמיד בגדולתו וקדושתו.

על גדול קדושתו של אחיו זה, אמר פעם רבינו **ה'אור לשמים'** ז"ע לבניו (של אחיו) הרה"ק רבי שמואל אהרן מסטאשוב ז"ע והרה"ק רבי דוב בעריש אב"ד קאמינסק ז"ע, כאשר קרא להם פעם לבוא אל ביתו, ואמר להם דברי מוסר - בזה הלשון: **"עטף ווייסט וואס פאר א טאטען עטף האט גיהאט, אז צו זיין זיווג איז אראפ גיקומען פמליא של מעלה"** - האם הנכם יודעים איזה אב היה לכם, שבעת זיווגו ירדו כל הפמליא של מעלה למטה].

על הקשר המובהק שהיה בין האחים הקדושים מסופר: לפעמים מרוב התלהבותו הגדולה ודביקות התפילה הגיע ה'אור לשמים' ז"ע עד לכלות הנפש, פעם אחת כשהיו מתפללים ביחד שני האחים הקדושים ז"ע, היה לאחיו הגדול הרה"ק רבי **מרדכי מסטאשוב** ז"ע עליית נשמה, וראה את אחיו גם כן בעולמות העליונים, כי גם לאחיו היה אז עליית נשמה.

וראה הרה"ק רבי מרדכי ז"ע את אחיו משתעשע בעולמות ובהיכלות העליונים ויש לו שם עריבות נעימות עד כלות הנפש, והרגיש הרה"ק רבי מרדכי ז"ע **שלאחיו אין עוד חשק לירד למטה ואין נאחזת אצלו הנשמה בגופו, מחמת גודל ההתלהבות ואש תמיד תוקד בקרבן בכלות הנפש למסור נפשו לה'**, ותגעל הנפש את הבשר לצאת מנרתיקה ולשוב אל אביה שבשמים כשלהבת הקשורה בגחלת. וימהר הרה"ק רבי מרדכי ז"ע לקצר את תפילתו, וירד למטה, ורץ מהר אל אחיו ומשך אותו בשרוולו, והרים עליו את קולו בצעקה גדולה ובקושי גדול הצליח להחזיר את נשמתו לגופו, ורבינו **ה'אור לשמים'** ז"ע **החזיק לו תמיד טובה על זאת**.

ידוע אליו באמת ונקבע זאת בלבבו שאינו מאיר לעצמו בכל עשיותיו, **ידוע להיו לו שהוא הולך בדרך אמת, וזה רצונו יתברך שמו מה שהוא אפל בעיני עצמו**.

ונמשל הענין למלך שרצונו ליתן את בתו לאשה למי אשר יחפוץ, ובעת היחוד מסתיר הדבר מכל בני המלך, ומוליך החתן דרך מקומות שלא יודע לבני המלך, והחתן הזה בראותו שמוליכין אותו להיחוד אינו יודע אנה מוליכין אותו, אבל באמת רצונו של מלך הוא להוליכו להיחוד כדי שלא יודע הדבר.

וזה פירוש הכתוב 'וילך איש מבית לוי', שנדמה לאדם שהולך [ומתרחק] 'מבית לוי' - מהדביקות 'לוי' לשון דביקות מלשון 'הפעם ילוח אישי אלי' (בראשית כט, לד), **אבל כאשר ידוע לו הדבר זה באמת וצווק תמיד להשי"ת**, ידוע להיו אליו 'ויקח את בת לוי' - **שזה רצונו יתברך שמו כדי להוליכו אל היחוד ולדביקות האמיתי ובהירות הנכון**.

תשובה

לפני לימוד התורה צריך להרהר בתשובה וכך זוכים להלכה ברורה ועל ידי זה זוכים להמשיך מאה ברכות לעולם

ותתצב אחותו מרחוק לדיעה מה יעשה לו (ד, ב).

נראה לפרש כי האדם קודם לימודו צריך להרהר בתשובה, ובזה זוכה שמשגי שמענתא אליבא דהלכתא, הן בנגליות התורה והן בנסתר שנקרא גם כן הלכה, כי שניהם הם כביכול כמו גוף ונשמה [וכמו שמצינו (אבות פ"ג מ"ח) שיש 'גופי הלכות', כן יש הלכות בבחינת נשמה והם פנימיות התורה (ע"פ דברי רבינו פר' תולדות ד"ה ואלה תולדות הבה)]. וזה פירוש הכתוב 'ותצב אחותו', אחותו נקראת ההלכה, כמו שזאמר (משלי ז, ד) 'אמור לחכמה אחותי את', וכמו דאיתא בגמרא (שבת קמ"ה, ב) [שדרשו מכאן] 'אם ברור לך [ההלכה] כ[מו ההלכה ש] אחותו' [של אדם אסורה לו, אז תאמר הו"א], וזה 'ותצב אחותו' - פירוש שתהיה קיום והעמדה על תיקונה להלכה [היינו שתסיקו שמענתא אליבא דהלכתא], על ידי מה 'מרחוק' - פירוש על ידי התשובה שלך שתעשה קודם לימודך, ומרחוק נקרא הבעל תשובה כדאיתא (ברכות לד, א) 'לרחוק ברישא'.

'לדעה מה יעשה לו', פירוש וכשתעשה כן שיהא לימוד התורה שלך בדרך הנה"ל, 'לדעה' - אזי תזכה להמשיך שיהיה 'בדעת חדרים ימלאו' (משלי כד, ד), ותוכל להמשיך התחברות בעולם [דעת הוא מלשון התחברות כידוע], ותעלה הכל עד הדעת עליון [ועל ידי זה תוכל להמשיך השפעות לעולם כדלהלן], וזה 'לדעה מה יעשה לו', כי איתא בגמרא (ע"פ מנחות מג, ב, וראה שם בתוס' ד"ה שואל) [על הפסוק (דברים י, יב) 'ועתה ישראל מה ה' אלקיך שואל מעמך'] אל תקרי 'מה' אלא 'מאה' [ונלמד מכאן ש'חייב אדם לברך מאה ברכות בכל יום], וזה 'מה יעשה לו' [וכאילו כתוב 'מאה יעשה לו'] **שתמשיך מאה ברכות לעולם**.

והנה שמעתי מכבוד אדמו"ר מורנו הרב רבי **יעקב יצחק** זצלה"ה **מלובלין** שפירש הפסוק 'ובדעת חדרים ימלאו', פירוש **בשביל ה'דעת' דהיינו שיהיה התחברות** [ואחזות בין בני ישראל] **בעולם, 'חדרים ימלאו' - צריך שיהיה לישראל עושר וכבוד** [שכשיש שובע בעולם יש שלום בעולם (ראה במדרש לקח טוב פר' מקץ פמ"א)], עד כאן דבריו הקדושים. וזה גם כן 'לדעה', פירוש בשביל שיהיה התחברות, 'מה יעשה לו' - יומשך על ידו מאה ברכות לעולם העשיה.

^א זה לשון הגמרא: "אמור לחכמה אחותי את", אם ברור לך הדבר כאחותך שהיא אסורה לך ואמרה, ואם לאו אל תאמר הו"א, והיינו שרק אם ההלכה ברורה מותר לאומרה, ועל כן מרומז ענין זה ב'אחותו'.

^ב זה לשון הגמרא: "מקום שעבלי תשובה עומדין צדיקים גמורים אינם עומדין, שנאמר (ישעי"ה נה, יט) 'שלום שלום לרחוק ולקרוב', לרחוק ברישא והדר לקרוב.

לעילוי נשמת

הרה"ח ר' **בנציון** ב"ה חיים ישעי' ז"ל זינגער נכד הגה"ק ר' חיים ישעי' וויינריב זצ"ל דומ"ץ אצל רבינו ה'אור לשמים' בסטאבניץ נלב"ע כ"ה טבת תשל"ב לפ"ק המנוח ל"ע לא השאיר אחריו זש"ק

הגליון יוצא לאור על ידי

מכון 'המאיר לארץ'

להפצת תורת ה'אור לשמים' ז"ע לתרומות והנצחות. לקבלת העלון, ולהערות והארות פנה למכון: **053-3188564** או בכתובת האימייל: **mailech8564@gmail.com**

לעילוי נשמת

הרה"ח ר' **אלעזר ליפא** ב"ר שמואל מרדכי ז"ל גרטהו"ז נכד הרה"ק ה'אור לשמים' נלב"ע כ"ה טבת תשס"ד לפ"ק הונצח ע"י יוצ"ח